

1917-1934-nji ýyllardaky Türküstan milli garaşsyzlyk hereketi we Enwer Paşa

Category: Edebiyat täzelikleri, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 22 января, 2025

1917-1934-nji ýyllardaky Türküstan milli garaşsyzlyk hereketi we Enwer Paşa

Täze kitap

■ 1917-1934-nji ýyllardaky Türküstan milli garaşsyzlyk hereketi we Enwer Paşa

1917-1924-nji ýyllarda Türküstanda dörän we 1934-nji ýyla çenli wagtal-wagtal dowam eden gozgalaňlaryň gahrymanlaryna ruslar tarapyndan “basmaçy”, basmaçylaryň özleri tarapyndan bolsa “gurbaşy” diýilip at berildi. Esasanam Patyşa Russiyasyna garşıy dörän milli azat edijilik hereketlere rus agalygy “basmaçylyk hereketi” gözü bilen seretdi. Wakalara ýakyndan şayatlyk eden tatar Zeki Welidi Togan basmaçy hereketlerine halk görevi hökmünde dogry göz bilen baha berýär. Stalin bolsa, “Orta Aziýa respublikalaryny Sowet Russiyasyn dan bölüp aýyrmak we eksplutator synplaryň häkimiyétini gaýtadan gurmak maksady bilen baý-kulaklar tarapyndan alynyp barylan syýasy-garakçylyk hereketi” hökmünde baha beripdir.

Gyzyl Goşunyň Türküstan frontynyň başlygy Frunze basmaçylaryň maksadynyň “sowet häkimiyeti ýok bolsun, garaşsyz we bitewi musulman döwleti gurulsun” diýen mili şygar bolandyggyny aýdýar. Türkmen basmaçylaryndan Mürze Pirnepes “biz “basmaçy” sözüne Türkýede öwrenişdik. Öz watanymyzda seýrek eşdilerdi. Diňe ruslar bizi şeýle atlandyrardylar. Biz özümize “gurbaşy” diýerdik. Soňra Enwer Paşa gelensoň, biz bir-birimizde

“müjahit” diýip ýüzlenip başladyk” diýip ýatlaýar. İki jiltlik “1917-1934-nji ýyllarda Türküstan milli garaşsyzlyk hereketi we Enwer Paşa” atly kitap wakalara aktıw gatnaşan gurbaşylaryň (basmaçylaryň) sözlerinden ýazylypdyr. Olaryň ýatlamalaryndan peýdalanylypdyr. Bu maglumatlar Türküstanyň garaşsyzlyk ugrunda alyp baran göreşlerine Enwer Paşanyň baglanyşygy, onuň bu ýoldaky eden işleri we gahrymanlarça wepat bolmagy hut gözü bilen gören şaýatlaryň aýdanlaryna esaslanyp Size hödürlenýär. Hajy Samy bilen egindeşleriniň Türküstanly watançy ýigitleriň milli buýsanjymyzy birleşdirip arzly sepgittlere ýetmek üçin görkezen legendar göreşleri barada söhbet açylýar.

Okamak için seret:

“1917-1934-nji ýyllarda Türküstan milli garaşsyzlyk hereketi we Enwer Paşa” 1-2 jilt.

Awtory: Aly Bademji “Ötüken” neşirýaty.

Edebiyat täzelikleri